

A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ TANULÓK RÉSZVÉTELI LEHETŐSÉGÉNEK BIZTOSÍTÁSA A NAGYMINTÁS TANULÓI TELJESÍTMÉNYMÉRÉSEKBE – NEMZETKÖZI KITEKINTÉS

Szenczi Beáta, Szekeres Ágota

ELTE BGGYK Tanulásban Akadályozottak és Értelmileg Akadályozottak Pedagógiája Tanszék

Kulcsszavak: sajátos nevelési igény; nagymintás mérések

A fejlett országokban az utóbbi évtizedekben megnőtt az igény az oktatási rendszerek elszámoltathatósága iránt. Ennek keretében egyre több országban szerveznek rendszerszintű tanulói teljesítményméréseket. A nemzeti értékelési rendszerek egyik alappillére, hogy valamennyi tanuló részvételének lehetőségét biztosítsák, ezáltal nyújtva reális képet az oktatási rendszer, illetve az egyes intézmények működésének eredményességéről. Ennek szellemében az elmúlt években egyre több figyelem irányul a nemzetközi mérési gyakorlatban az eltérő fejlődésű, sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók bevonására is.

A nagymintás, országos tanulói teljesítménymérések megnyitása a SNI tanulók számára számos esélyegyenlőségi és teszelméleti kérdést vet fel. A The Standards for Educational and Psychological Testing előírja, hogy „minden vizsgálati személynek ugyanolyan lehetőségekkel kell rendelkeznie, hogy demonstrálja tudását, képességeit vagy viszonyát azzal az adott konstrukttal kapcsolatban, amelyet a teszt vizsgálni kíván” (AERA, APA, NCME, 1999, 74. o.). A legtöbb országos mérés papír-ceruza alapú, verbális-vizuális tesztekkel használ, melyek hozzáférhetősége számos fogyatékosági csoporthoz tartozó egyén számára egyértelműen problémás. A tesztek módosítása ugyanakkor az eredmények összevethetőségét és a vizsgálat validitását kérdőjelezheti meg.

Előadásunkban áttekintjük, hogy mi jellemzi a külföldi értékelési rendszereket a sajátos nevelési igényű tanulók bevonása szempontjából, hogyan hidalják át a fent említett problémákat a különböző országok. Kiemelt figyelmet szentelünk Európa és az Egyesült Államok nagymintás tanulói teljesítményméréseinek. Elemezzük, hogyan alakul a SNI tanulók részvétele a mérésekben, milyen törekvéseket tesz az adott rendszer a SNI tanulók hozzáféréseinek biztosítása érdekében, és hogy hogyan használják fel az eredményeket a tanulók tanulási folyamatának tervezésében. Kitérünk a különböző SNI populációk mérés-specifikus jellemzőire, értékelésük nemzetközi gyakorlatára.

Összegezve a különböző országok mérési eljárásait, a mérések adaptálásának három módját ismertetjük részletesen: (1) az úgynevezett többletsegítségrendszer (accommodations), amelyek a tanulók számára a tesztekhez való hozzáférést biztosítják; (2) a tesztek módosításának eljárásait (modifications), amelyek alkalmával a tartalmi kereteket megtartva a meglévő feladatok és követelményszintek módosítása történik olyan formában, hogy a teszt jobban lefedje az adott tanulópopuláció képességstruktúráját; valamint (3) az alternatív mérések rendszerét, amelyek elsősorban az értelmileg akadályozott tanulók értékelését teszik lehetővé (alternate assessments).

A SNI tanulók rendszerszintű mérésekbe történő bevonásának igénye a normalizációs elv és az integráció terjedésével hazánkban is égető kérdés. Fontos cél, hogy a SNI tanulók eddigénél szélesebb körének képességeit is megismerjük valid mérési eljárások alkalmazásával. Előadásunkkal e cél megvalósulásához kívánunk hozzájárulni.

A kutatást a TÁMOP-3.1.8-09/1-2010-0004 támogatta.